

- c) ima blagajnica dolžnost, sprejemati brez izjeme vse za prodajo na trgu namenjeno blago ter dobi svoj zaslužek iz kupnine, tako, da je blagajnici na korist, čim več blaga prihaja na trg;
- d) najpomembnejše pa je to, da blagajnica nima nikakoršnega vpliva na prodajo tržnega blaga, ker prodaja je izključno v rokah od blagajnice neodvisnih zapriseženih agentov.

Razun tega ima blagajnica kot prodajalka dolžnost, enako skrbeti za prodajo živine, kakor tudi za to, da se ona sprejema, spravlja, krmi in da dobi vso postrežbo, zato ima pa blagajnica tudi vso odgovornost, da se živina po naročilu lastnikovem in po postavi speča, in blagajnica je odgovorna celó za dejanje agentov v smislu tržnega reda, za kolikor namreč niso agenti sami odgovorni, ki morajo ravno v ta namen vsak 5000 gld. varstva vložiti.

Na dalje prodaja blagajnica vso došlo živino v lastnem imenu za račun stranke; konečno je blagajnica vezana, vse stroške za prodajalca založiti in kupnino po odbitih stroških brez ozira na to, ali je sama prejela plačilo ali ne, prodajalcu še tisti tržni dan izplačati; ako bi pa prodajalec navzoč ne bil, mu vsaj v prvih 24 urah po prodaji denar odposlati.

(Dalje prihodnjič.)

Natoroznanske stvari.

Suhadolnikova dolina v naziru polžev.

„V dolini prijetni je ljubi moj dom“ sme s pesnikovimi besedami radostno popevati oča Suhadolnik. In zaisto! Da-si je velika kokriška dolina uže v obče jako romantična in v naziru rastlinstva pravi botanični vrt, vendar izmed vseh njenih prostranskih dolin in jarkov ne poznam lepše, prijetnejše in vabljivše od Suhadolnikove. Znožje treh orjaških, v sinje nebo kipečih velikanov, namreč Kočne, Grintovca in Grebena, objema to prostorno dolino, ki se na levi obali reke Kokre na široko odprta polagoma vzdiguje in debelo uro peš-hoje tja gori do sivega Grintovca enakomerno steguje. Visoko gori, rekel bi, prav v središči doline, stoji na nekoliko vegasti planoti lepo poslopje Suhadolnikovo, obkroženo s plodnimi njivami, zelenimi travniki, ki so opasani z gostimi, koščatimi gozdovi, po kojih lahkonožne srne skačejo.

Ta dolina pa ni samo lepa, marveč zarad raznovrstnih, v nji nahajajočih se prirodozlovih stvari tudi znamenita in meni posebno priljubljena; zato jo pa tudi leto za letom najmanje po tri- do štirikrat veselega srca obiskujem. Nečem pa ta pot naštevati mnogovrstnih krasnih cvetlic, koje o poletnem času lepotečijo ondašnje travnike in strma rebra zgoraj imenovanih velikanov; tudi molčim o raznih žužkih, potikajočih se po cvetlicah, po grmovji in po drugih skrivališčih, ampak priobčiti hočem le mnogobrojno število polževih pasem ali specij, katere sem doslej ondi našel, izmed kojih je ena za našo domačo polževo favno nova.

Naj začnem pri bibah,*) ki so polži brez kakove polževine ali hišice. Od teh se dobé: „Arion subfuscus“ in „Ar. hortensis“; potem „Limax cinereo-niger“, „unicolor“, „agrestis“ in „arborum“.

Vse te in tudi druge v to družbo spadajoče polže prištevamo ponočnjakom, ker navadno se le ponoči okoli

klatijo, podnevi pa kaj radi skrivajo se v odpadlem listji, za lubjem starih štorov, pod kladami in drugo šaro; no o meglenem, še gotovejše pa o deževnem vremenu priplazijo se pa tudi o belem dnevu na površje ter plezajo celó po drevji iskaje si tečne hrane. Nenasitljivi požeruhi so nekateri izmed njih, ki mladim rastlinam hudo prizadevajo. Omenjam samo poljskega slinarja (*Limax agrestis*), kateri na vrtih, ako se je ondi ukojnal in preobilno namnožil, strašansko razdeluje mlade sadike po gredicah in mnogo škode napravi in pri nemaraih ter preveč brljavih kuharicah čestokrat kaki mali nebodigatreba celó v salati na mizo pride. No, dober tek in na zdravje!

Dokaj podobne bibam so živalice „Daudebardia“ (*Helicophanta olim*) z imenom; a vidno razločijo se od njih uže po premerih 3—4 $\frac{m}{m}$ dolgi in 2 $\frac{m}{m}$ široki jako potlačeni polževinci, katero, Bog vé zakaj, blizo konca svojega repka nosijo. Zato delajo svojo družbico, imenovano „Testacellidae“. Iz te male družbice poznali smo doslej na Kranjskem samo eno pasmo, in sicer „Daudebardia rufa“, živečo na Kumu in v okolici Vancovca pri Železnikih; nedavno dobil sem eno tudi ob potu na Vižensko planino; a letos staknil sem v Suhadolnikovi dolini in v enem jarku šenturške gore še drugo pasmo s priimkom „Dand. Langii“. Grde roparice so, kojim ne dšé zelišča, marveč zahtevajo le meseno hrano za svoj gobček; zato prav tihotapsko napadajo nekatere druge, z njimi skupno bivajoče male polžke, na pr. Vitrine in Hyaline, jih davijo in žro. Za bivališče uga-jajo jim temna, vlažna, celó mokra mesta, kjer se skrivajo poleti v mahu, pod trohljenim na tleh ležečim lesom; o veliki suši in vročini, ki jim je nestrpljiva, zarijejo se celó v zemljo in navadno le jesen in še takrat le v deževnem vremenu prilezejo na beli dan.

Iz velike družine „Helicid“ nahajajo se tu iz podružbe „Vitrin“ vse tri kot v naši domovini bivajoče, doslej nam znane pasme, in te so: „Vitrina pellucida“, „diaphana“ in „elongata“. Tudi te živalice so mesojedke in nekatere med njimi jako zlobne roparice. Tako na primer, je „Vitrina diaphana“ prava besoglavka ali kanibalka, ki zalezuje ne le „Hyalin“ in družega polževega drobiža, temveč zgrabi in mori se tudi med seboj v studno žrenje. Potikajo se te živalice navadno le na vlažnih mestih. Za mraz in zimo se ne zmenijo veliko; bolj nadležna jim je vročina in suša. Živé samo eno leto.

Iz druge podružbe „Helicid“, namreč „Hyalin“, lahko dobiš „Zonites verticillus“; potem „Hyalina nites“, „crystallina“ in „diaphana“.

Izmed mnogobrojne tretje podružbe „Helicid“, rekše „Helicin“ pa lepo kopico pasem nabereš; in te so: „Patula solaria“ in „rupestris“; „Acanthinula aculeata“; „Vallonia pulchella“; „Trigonostoma obvoluta“, „holose-ricea“ in „personata“; „Fruticula leucozona“, „incarnata“, „rutilans“ in „plebeja“; „Campylea zonata“, „intermedia“, „Ziegleri“; „Tachea nemoralis“ in „Helicodonta pomatia“.

Enako bogata je ta dolina na „Pupinah“, ki je četrta podružba „Helicid“. Iz skupka „Napeus“ lahko pobereš „Napeus montanus“ in „obscurus“; iz skupka „Cochlicopa“ pa „Cochlicopa lubrica“. Od pravih bu-barčkov pa dobiš na skalovji „Pupa avenacea“; v listji in pod kleščevjem „Pupa pagodula“ in „truncatella“; v mahu „Pupa muscorum“.

Posebno zanimive so pa še nekatere ondi živeče „Clausilije“, s katerimi, ako pravi čas zadeneš, več škatljic lahko napolniš. Poiščimo jih! Iz skupka „Marpessa“ tičé mirno ali pa prav leno lezejo po porobkih, kladah, po drevesnih deblih in po kamenji, obraščenem z mahom, „Clausilia commutata var. granatina“, „Cl. fimbriata“ in „Cl. commutata“. Zadnja ta „Clausilia“

*) Tako v Kranjski gori imenujejo te živalice, kar se lahko posname iz sledeče uganjke: „Biba leze, biba ni, roje (roge) ima, kozel ni, tovor nese, osel ni; kaj je to?“ — Odgovor: „polž, to je polž brez polževine ali hišice“.

vnela je med dr. Böttger om in Clessinom malo peresno prasko. Prvi spoznava tega svalčkarja za pravo „Cl. silesiaca“ in tudi Clessin bil je spočetka teh misel, kajti pisal mi je pred dvema mesecema, da le na naših kamniških planinah nahaja se prava „Cl. silesiaca“; a zdaj pa dr. Böttgerja zavračevaje ravno nasprotno trdi, namreč: da ta naša „Clausilia“ nagiba se bolj h „Clausilii laminata“ po imenu. Po svoji zunanji obliki, še bolj pa po notranji sestavi ploščic kaže se meni za „Cl. commutata var.“ Prav radoveden sem, čigava bo končno obveljala.

Po tem malem ovinku ozrimo se zdaj še po drugih. Iz skupka „Delima“ se dobé po gladkih deblih košatih hib (*Fagus sylvestris*) „Clausilia ornata“, na tleh v listji in pod drugo šaro pa iz skupka „Fusulus“ prelepi „Clausilii varians var. diaphana“ in „Cl. interrupta“, ki brez vsega ravsa in kavsa družbeno živé. Bivališče zadnje pasme bilo je nam prej znano samo na Kumu in okoli Predasija v kamniški Bistrici; toda na tem drugem mestu se je meni le redkokrat posrečilo, po-brati katero; no, zdaj pa poznamo uže tretje mesto, kjer jo brez posebnega truda lahko dobiš, in sicer v lozici na levi strani stezice, po kateri hodijo na Grintovec.

Ravno tam dobiš na štoréh in drugje iz skupka „Pyrostomae“: „Clausilia ventricosa“, „plicatula“ in „badia“; iz skupka „Trigonostoma“ pa „Cl. Bergeri“; vendar to le redkokrat.

Enako redke so iz skupka „Iphigenia“: „Claus. dubia“ in „nigricans“; prva na deblih dreves, druga pa na kaki trohneli kladi in pod njo.

Ne redek je „Pomatias septemspiralis“ (*Cyclostoma maculatum olim*). Plazi se najrajše po kamenji in skalovji z mahom obraščenem.

Še dveh polžkov, na katera bi bil skoro pozabil, naj omenim in ta sta „Carychium minimum“ in „Bythinella Lacheineri“. Prvi se nahaja v obilnem številu na vlažnih krajih pod listjem; drugi pa v mali rojci, tekoči skozi zelene travnike blizu Suhadolnikovega poslopja.

Če zdaj še enkrat povzamemo in dobro presodimo vse to povedano, moramo pripoznati, da Suhadolnikova dolina je prebogata na raznovrstnih polžkih, med katerimi zapazimo nekaj prav zanimivih pasem. In kedó vé, ali ne tiči tu in tam še kaka druga pasem teh mičnih živalic skrita v kakem kotičku? Zato pa, dokler me bodo moje noge lahko nosile, ne bom zane-maril, vsako leto pridno obiskovati to znamenito dolino. Samo to še prisrčno želim, naj bi izmed naše nadepolne mladine tudi kateri vneli se za ta ali kaki drugi od-delek poduka polnega prirodoslovja ter v tem naziru prav marljivo preiskovali našo lepo, na prirodoslovni-h stvaréh prebogato domovino.

Konečno pa izrekam najtoplejšo zahvalo blagemu tovarišu, kokriškemu gosp. duhovnu, ki me vsaki pot tako prijazno in gostoljubno sprejme.

S. Robič.

Šolske stvari.

Zborovanje društev:

„Narodna šola“, „Vdovsko učiteljsko društvo“ in „Slovensko učiteljsko društvo“

v Ljubljani dne 4. in 5. septembra tega leta.

(Dalje.)

Kakor starodavna, tako tudi hvalevredna navada je pri našem slovenskem narodu, da on vsako bolj

važno početje sklepa s službo božjo. Ta res lepa in spodbudna navada, ki smo jo zapazili vsako leto v dan, ko so zborovala zgoraj imenovana društva, opustila se tudi letos ni. V jutro 5. dne septembra ob 8. uri so slovesno vabili zvonovi Št. Jakobske cerkve ude vseh treh društev k sv. maši, katero je opravljal mil. gosp. prošt. dr. Ant. Jarc. Pevstvo Št. Jakobskega kora skazalo se je to jutro kot jako izurjeno in izšolano; umetna roka izmikavala je orgljam plemenite glasove, kar je vse zeló povzdigovalo službo božjo.

Po končani pobožnosti napotili so se zbrani gg. učitelji proti čitalnici, kjer je imelo po dnevnem redu ob 9. uri zborovati „Vdovsko učiteljsko društvo“. O napovedani uri jelo se je to tudi zvrševati. Prvosednik mil. gosp. prošt dr. Ant. Jarc pozdravi z navadno prijazno besedo v imenu odbora navzoče gg. učitelje, zakliče jim „dobro došli!“ ter izreče veselje o zdravem snidenju. Potem naznani, da je slavna vlada odobrila z odlokom dne 9. marca t. l. predruženje nekaterih paragrafov društvenih pravil, in da od tega dneva naprej bodo dobivale učiteljske vdove letne podpore po 100 gld., sirote po 25 gld., popolne sirote (brez očeta in matere) pa po 50 gold. Ob enem izreče upanje, da se bo vkljub povikšanim podporam z obrestmi shajalo. Potem omeni društvenega premoženja; naznani, za koliko se je to leto na novo nakupilo obligacij; da so bile društvu tudi ponudene srečke, katerih pa odbor iz gotovih vzrokov ni hotel kupiti. Dalje opomni, da je društvo zgubilo to leto po smrti dva uda (gg. Ivanetiča in Kušlana), povabi nazoče, naj v znak sožaljenja vstanejo, kar se je zdajci zgodilo, gosp. predsednik pa jima zakliče: „Blagi spomin!“ — Poslednjič naznani še, da je v teku leta društvu pristopilo več udov na novo.

Gosp. tajnik in blagajnik Močnik potem poroča po tiskanem računu o dohodkih in stroških društva za čas od 31. avgusta 1881. do 1. septembra 1882. Jako lepa števila stavilo je to poročilo nazočim pred oči. Tu posnamemo le glavne točke. Obligacij ima društvo za 40.350 gold.; v hranilnici še posebej naloženega 1041 gold. 1 kr.; nekaj (168 gold. 65 kr.) je v gotovini, nekaj pa razpsojenega na zanesljive roke. Vse premoženje znesse 41.909 gold. 66 kr. (Čast takemu znesku!) Podpore je dobilo v preteklem letu 10 vdov in 21 sirot, vsega skupaj 1170 gold. 78 kr.; gosp. učitelj N. pa še posebej izvanredni dar 50 gold. — Dalje naznani gosp. govornik, da je letos več udov na novo pristopilo; da nekateri dosednji gg. udje letnine še niso vplačali; da dva gospoda prosita posojila, ki se jima pa, ker ni zadostnega poročstva, ne more želja spolniti; en gosp. ud prosi celó pokojnine, kar pa gledé na društvena pravila ne more vslišano biti. Poslednjič naznani še, da dva gg. uda, ki sta v resnično velikih stiskah, prosita podpore. Po debati, ki se je vsled teh dveh prošinj pričela, in katere so se vdeležili zlasti: gg. predsednik dr. A. Jarc, Praprotnik Andrej, Stanonik in Govekar, se prizna prvemu (Z.) 80 gold., drugemu (A.) pa 50 gold.

Zdaj poprime besedo gosp. Borštnik, prebere §. 38. društvenih pravil, in predlaga, ker gosp. blagajnik in tajnik Močnik uže toliko let oboji posel tako natančno in vestno, zraven pa brezplačno opravlja, naj mu zbor za njegov trud v oziru na to, ker uže dalj časa boleha, prizna nagrade 50 gold. Vrli gosp. Arko Lovrenc predlaga nagrade 100 gold. — A kaj stori blaga duša gosp. Močnik? On pravi, da vkljub bolehnosti ni v prevelikih potrebah, da se zahvali za plemenito voljo in ponudbo društvenikov, nagrade pa ne sprejme. Toda gosp. Borštnik mu določno pravi: „Nazoči smo se enoglasno izrekli za nagrado, in moraš jo sprejeti!“ (Kaj tacega se pa res ne čuje vsaki dan;